

Nemčija in Italija zahtevata kos francoske republike

Nepotrjeno poročilo se glasi, da je Francija zavrnila stavljenе pogoje in da se bo vlada umaknila v Alžir. Churchill izjavil, da se bo borba za posest angleških otokov kmalu pričela. Francoske bojne ladje se pridružile angleški bojni mornarici

BORDEAUX, FRANCIJA, 20. jun. — Pogoji premirja med Francijo, Nemčijo in Italijo so tako težki, da jih je francoska vlada zavrnila, se glasi doslej še nepotrjeno poročilo. Odkrnjena vlada, ki jo tvorijo predsednik L. M. M. M., predsednik francoske vlade in senata, Edouard Herriot in Jules Jeanneney, se bo umaknila v Alžir, toda tudi to poročilo še ni potrjeno.

BAZEL, ŠVICA, 20. jun. — Vojna okupacija francoskega ozemlja od reke Loire na severu in vzhodu do reke Rhone, kristianstinskih mest La Rochele, Brachon, Bordeaux, Biarritz, La Rochelle, Por Vendres in Cerbere, vseh cest in železnic, ki spajajo ta mesta.

2. Evakuacija francoskih čet iz Korike, Tunisije in francoske Italije.

3. Evakuacija čet iz teritorije pri jezeru Chadu in Kamerunu, francoske Afrike.

4. Demobilizacija in nevtralizacija do konca vojne z Veliko Britanijo, Sirijo, Libanonom, Arabijo, Maroka in francoske zapadne Afrike.

5. Odstop francoske boje mornarice in letalske sile Nemčiji in Italiji do konca vojne z Veliko Britanijo. Francija obljubi, da neka enot za obrežno obrambo.

6. Prepoved rabe francoskih vojaških kolonij, posestev in protektoratov po britskih četah in zavezniških Velike Britanije.

7. Evakuacija francoskih čet iz južne in zapadne od goriške črte, kjer so nemške in italijanske čete, v tednu po sklenitvi premirja z Veliko Britanijo in zavezniškimi silami.

8. Sklicanje mirovne konference, na kateri bo imela Francija enake pravice, 60 dni po sklenitvi premirja z Veliko Britanijo. Konferenca se vrši v mednarodni konferenci.

Monakovo, Nemčija, 19. jun. — Hitler in Mussolini sta se včeraj sestala v "Fuehrerhausu" in postavila ceno, katero bo morala Francija plačati za mir. "Voditelj Nemčije in Italije" sta se sporazumela glede stališča obeh vlad o francoskem ardeju za mir, se je glasilo uradno naznanilo, objavljeno po konferenci.

Pogoji ne bodo objavljeni, dokler ne bo Francija odgovorila, ali jih sprejme ali ne. Iz francoskih krogov se doznava, da so pogoji težki. Cena za mir je popolna okupacija Francije, izločitev francoske boje mornarice in kapitulacija francoske armade in letalske sile.

Pogoji, o katerih sta se Hitler in Mussolini zedinila, so bili poslani nemškemu poslaniku v Berlinu, da jih izroči španski vladi. Ta jih izroči potem preko španskega poslanika Joseja de Leizaola maršalu Petainu, predsedniku francoske vlade v Bordeauxu.

Bordeaux, Francija, 19. jun. — Tu so sinoči priznali, da so prišle nemške kolone došle v

AMERIKA ZGRADI DVESTO NOVIH BOJNIH LADIJ

Zbornični odsek odobril program

PRISILNO VEZBANJE MLADINE

Washington, D. C., 19. jun. — Člani mornaričnega odseka nižje kongresne zbornice so včeraj glasno odobrili program, ki določa potrošnje \$4,000,000,000 za ojačanje boje mornarice. Načrt, ki je bil takoj odobren, je poslal kongresu admiral Harold R. Stark, načelnik navalističnih operacij.

Načrt določa gradnjo 200 novih bojnih ladij za zaščito Atlantika in Pacifika. Program mora biti izveden do 1. 1947. Takrat bo ameriška bojna mornarica imela okrog 750 bojnih ladij vseh vrst, med temi 35 drednotov.

Zadnji ponedeljek je Rooseveltova administracija pozvala kongres, naj dovoli \$1,200,000,000 za gradnjo 84 novih bojnih ladij, toda čez noč so se Roosevelt in njegovi svetovaleci premislili in potem naznanili, da tako povečanje oborožene sile morju ne zadostuje. Sestavili so nov program, da bojna mornarica dobi dvesto novih bojnih ladij, da bo lahko protektirala Ameriko na obeh straneh, ob Atlantiku in Pacifiku, če ji bo pretela nevarnost napada.

Roosevelt je izjavil, da bo poslal poslanice kongresu s pozivom, naj odredi splošno in prisilno vezbanje mladine, fantov in deklet, za vladno službo. Zadevni načrt bo sestavljen v vseh detaljih v nekaj tednih in predložen kongresu v odobritev. Glede vprašanja vezbanja deklet je Roosevelt dejal, da so po tekoče, kaj naj bi delale, zano pa je naglasil, da se fantje in dekleta ne bodo vezbali za službo na frontah, temveč le za pomožno. Za fante in dekleta bo vlada zgradila posebna taborišča.

Nemški diktator Hitler je upejal taboriščno življenje za fante in dekleta. Blizina taborišč obeh grup v Nemčiji je dala povod govoricam o škandalih. Roosevelt je v razgovoru s reporterji izjavil, da je Amerika velika država in da se taborišča lahko zgrade tako, da bo razdalja med njimi, v katerih bodo fantje, in ženskimi, najmanj 25 milj.

V Washingtonu krožijo govorice, da je Roosevelt sklenil tajne kupitje z angleško vlado, ki so izdale že ostre proteste in čitke, da hoče predsednik poslati Ameriko v evropsko vojno. Anglija bo dobila, če so govorice resnične, 20 torpednih čolnov in lovcev podmornic. Detalji kupitje so še tajni.

Nacijska zagotovila turški vladi

Diplomatična igra pojasnjena

Ankara, Turčija, 19. jun. — Nemške obljube in zagotovila so igrali prav tako veliko vlogo kot bojazen pred ruskim napadom v Turčiji, ko se je odločila, da ostane na plotu, da je Italija stopila v vojno na strani Nemčije. Po zbiranju diplomatske igre v ozadju so zdaj pričele prihajati na dan.

Franz von Papen, nemški poslanik, je svetoval Turčiji, naj drži svoje roke proč od konflikta. Obljubil ji je, da bo Nemčija skrbela, da Italijani ne bodo vkorakali v Sirijo, sosedno državo (Dolje na 3. strani.)

Domače vesti

Članica v bolnišnici
Universal, Ind. — Katarina Šturm, članica društva 305 SN-PJ, se je morala podvreči težki operaciji in se nahaja v bolnišnici Clinton. Želja je, da čim prej okreva. Bratje in sestre naj jo obiščejo. — Julija Vrhovnik in Anton Godrič sta zadnje dni prejela državljanske papirje.

Vesti iz Pennsylvanije
Strabane, Pa. — John Nemančič ml. je bil te dni poročen s Connie Constantine iz Ben Avona, Pa. Ženin je član društva 589 SNPJ in upanje je, da tudi svojo mlado ženo pripelje pod okrilje naše jednote. Mladi par se nastani v Musu, Pa. — Dalje sta bila poročena Jos. Česnik in Dorothy R. Vrček. Oba sta člana društva 138 SNPJ. Obilo sreče!

K smrti člana v W. Virginiji
Windsor Heights, W. Va. — Pokojni Jakob Kenda, o čigar smrti je Prosveta poročala v sredo, je bil 32 let član SNPJ in ob času svoje smrti je bil bolniški nadzornik v društvu 407. Zapuška žena, dva sinova in pet hčera. Njegovi otroci so večinoma člani SNPJ. V avgustu minolega leta mu je bil ubit 22-letni sin.

Vesti iz Kansasa
Kansas City, Kans. — Tu je pred dnevi umrla Mary Bende, roj. Držar, stara 76 let in doma iz Brezove pri Mirni na Dolenjskem. V Ameriki je bila 47 let in tu zapuška tri sinove, dve hčeri in brata.

Angleži ujeli italijanskega generala

Fašisti napovedali konec britskega vpliva

Kairo, Egipt, 19. jun. — Tu je bilo naznanjeno, da so Angleži ujeli nekega italijanskega generala v navalu na Libijo, italijansko kolonijo v Afriki. General je bil ujet, ko je vozil svojo ženo v bolnišnico. Angleški letalci so ponovno bombardirali akadskič gasolina in druge objekte v italijanski Vzhodni Afriki.

Aleksandrija, Egipt, 19. jun. — Vlada je včeraj imenovala varuha za zaseženo italijansko lastnino, ki predstavlja vrednost več milijonov dolarjev. Ljudje so opazili tri italijanske bojne letala nad puščavo, ko so letela proti Aleksandriji, kamor pa niso prišla.

Rim, 19. jun. — "Vojna se je razvila v borbo med Veliko Britanijo in Združenimi državami na eni strani in velikim delom ostalega sveta na drugi strani," je izjavil Virginio Gayda, urednik fašističnega lista, ki dostikrat govori v imenu Mussolinija. "Pot za drugi Monakovo, ki bo za vedno uničila vpliv Velike Britanije v kontinentalni Evropi, je odprta. Velika Britanija je osamljena s svojo imperijsko oboroženo silo in ameriško materialno pomočjo, ki ji je bila obljubljena. Kmalu se bo pokazalo, kako dolgo bo sedanja vojna trajala."

Italijanski fašisti so resno posvarili Francijo pred posledicami, ki bodo prišle, če bo zavrnila pogoje kapitulacije, katere sta sestavila Hitler in Mussolini na konferenci v Monakovu. Odklonitvi bo sledil "zadnji napad" po skupni italijanski in nemški oboroženi sili, ki obkroža Francijo od Atlantika do Sredozemskega morja.

Calles se bo vrnil v Mehiko

Mexico City, 19. jun. — Tukajšnji list La Prensa je objavil poročilo iz San Diega, Cal., da se bo bivši mehiški predsednik Plutarco Elias Calles vrnil v Mehiko po predsedniških volitvah, ki se bodo vršile 7. julija.

Zborovanje Gospodarske Sloge

Poročila o aktivnostih organizacije

Zagreb, 16. junija. — (A 167) — Včeraj se je začelo v Zagrebu glavno letno zborovanje Gospodarske Sloge. V Zagreb je dospelo 170 delegatov iz raznih hrvaških krajev, ki zastopajo 149,953 članov zadrugarjev. Zborovanja so se udeležili tudi podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, ban banovine Hrvaške dr. Ivan Šubanić in minister brez listnice dr. Bariša Smoljan.

Ravnatelj Gospodarske Sloge profesor dr. Lj. Tomašić je podal v svojem izjavnem poročilu vae veliko in mnogostransko delo Gospodarske Sloge v minullem letu. Gospodarska Sloga ima sedaj 227,455 članov zadrugarjev, ki so organizirani v 4,370 krajevnih organizacijah. V nadaljevanju poročila o delu Gospodarske Sloge je na prvem mestu delo, v katerem nastopa hrvaško kmetijstvo kot proizvajalec, pa je tu pokret za gospodarnost in vnovčevanje proizvodov, akcija za oplemenjevanje živine, mlekarški pokret, delo za zboljšanje ovčarstva, sirarstvo, čebelarstvo in pridobivanje strdi, za pospeševanje oljarstva, gojenje oliv in oljk, živinorejo, produkcijo, zbiranje in prodajanje industrijskega in zadravkega rastlinstva, potem za prodajanje kož domačih živali in divjadi, za proizvajanje in vnovčevanje klijv itd.

Važno je bilo delo Gospodarske Sloge v zadevi prehrane naroda po pasivnih krajih in tam, koder so bili ljudje prizadeti od raznih elementarnih nezdov. V letu 1939 je bilo preskrbljeno 1151 vagonov hrane in razne druge robe. Delo v tem pravcu se je posebno razvijalo v zadnjem času. Tako je bilo od 1. decembra 1939 do 1. maja 1940 preskrbljeno in razdeljeno narodu 1170 vagonov hrane in drugih kmetijskih potrebščin, kakor so modra galica, seno, slama itd. Potem se je izvršilo dokaj dela za zelo potrebno postavitev žitnih shramb in v preskrbovanju naroda z modro galico, poljedelskim orodjem in drugimi potrebščinami kmetijskega gospodarstva.

Orisan je bil tudi pokret za odpravljanje in zdravljenje živinskih bolezni, potem delo na pospeševanju živinoreje, delo na pospeševanju gozdarstva, nova akcija za pridelovanje lanu in konoplje in delo za preskrbo plemenske živine za razploditev. V vseh vseh se formirajo tudi poverjenstva za pospeševanje narodnega zdravja in obenem se dela tudi na elektrifikaciji tako, da je doslej dobilo električno razsvetljavo osem krajev, a pripravljena je elektrifikacija tudi še za nadaljnjih štirinajst krajev.

Pređen je bilo zborovanje zaključeno, je govoril tudi ban banovine Hrvaške dr. Ivan Šubanić, ki je poudaril značaj dela Gospodarske Sloge ter izjavil, da je hrvaški narod in narod sloh v naši državi po vsej pravici lahko ponosen na te svoje ustanove. Ban Šubanić je še pristavil, da se začne že prihodnji teden akcija za zbiranje hrane in napolnitev skladišč za rezerve hrane, ki se bo porabila prihodnjo zimo za prehranitev pasivnih in siromašnih krajev.

Nacijski list se pojavil v Mehiki

Mexico City, 19. jun. — Mehika je dobila list Diario Aleman, ki je v prvi izdaji dal razumeti, da bo pisal v prilogi nacijski Nemčiji. Pojavil se je nenadoma in brez vsakega naznanila. "To je vojni list, ki bo pisal resnico o situaciji," se glasi glavni uvodnik. Ta vsebuje tudi svarilo pred zavezniško propagando v Mehiki. Namen te je, potlačiti Mehiko v konflikt, da pride pod dominacijo Združenih držav.

NEMŠKE ČETE SE ZBIRAJO V VZHODNI PRUSIJI

Ruska armada 500,000 mož v baltičkih državah

VIŠINSKI DOSPEL V LATVIJO

London, 19. jun. — Angleška časopisna agencija Reuters poroča iz Kovna, glavnega mesta Litve, o gibanju nemških čet v Vzhodni Prusiji. Dalje poroča, da nadaljnje ruske čete in motorne kolone prihajajo v Litvo, Estonijo in Latvijo. V teh treh baltičkih državah je že koncentrirana sovjetska armada 500,000 mož.

Riga, Latvija, 19. jun. — Aleksander Višinski, bivši glavni sovjetski prosekutor, ki je predsedoval mnogim masnim obravam proti starim ruskim boljševikom, ki so bili spoznani za krive raznih zločinov in obsojeni v smrt, je sinoči došel v Rigo, da sodeluje pri formiranju nove vlade. Višinski je zdaj podpredsednik vrhovnega sveta ljudskih komisarjev.

Na železniški postaji sta Višinski sprejela in pozdravila zunanji minister Wilhelm Munters in poveljnik tukajšnje sovjetske garnizije. Pozneje je Višinski obiskal Karla Ulmanisa, predsednika Latvije.

Tu prevladuje mnenje, da bo sta Ulmanis in Konstantin Pajts, predsednik Estonije, ostala načelnika svojih držav, toda obe državi bosta dobili novo vlado. To naj bi bila priateljaska gesta napram sovjetski Rusiji.

Dobro obnašanje Rusov je presenetilo prebivalce baltičkih držav prav tako kot jih je ne pričakovano prihajanje sovjetskih čet. Tu ni nihče pričakoval, da bo nacijski okupaciji Pariza sledila ruska okupacija baltičkih držav. Rusija je poslala poleg čet tudi tanke in velike zaloge bojne materiala. Trije bataljoni, opremljeni s tanki, so dospeli samo v Rigo. Dva ruska vojaška zbora sta v Latviji.

Oddelki ruskega vojaštva so sodelovali z letalski vojniki v navalnih na komunistična središča v Rigi in drugih mestih. Dva komunistična voditelja sta bila aretirana. V Rigi in Windauju so izbruhnili krvavi izgredi, ko so došle ruske čete.

Ford dobil naročilo od vlade

Washington, D. C., 19. jun. — Tu je bilo naznanjeno, da je vlada sklenila kupitje s Ford Motor Co., da slednja zgradi 3000 letalskih motorjev v prihodnjih osemih mesecih. Pogajanja med vlado in kompanijo so bila zaključena predno je kongres dovolil denar v te svrhe. Za te motorje bo vlada plačala kompaniji \$43,500,000.

Severna Irsko na strani Anglije

Belfast, Irsko, 19. jun. — "Severna Irsko bo stala na strani Velike Britanije do konca," je izjavil premier Craigavon. On je dalje rekel, da je storil te korake, da se dežela zavaruje proti invaziji.

Velike povodnji v Rumuniji

Bukarešta, Rumunija, 19. jun. — Najmanj 50 ljudi je utonilo v Transilvaniji, ko so vode poplavlje nižine. Povodnji so sledile utrganje oblakov. Okrog sto hiš je bilo razdejanih. Ta je že druga velika povodenj v Rumuniji v zadnjih dveh tednih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LESTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (vseh članov) in Kanada \$2.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$5.75 na pol leta; na Cincinnati \$6.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Črna oglasa po dogovoru. — Reklamni dopisilni in tematski članki se ne vračajo. Reklamni dopisilni članki (črtice, povesti, drame, pesmi, itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polje za vračilo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of common articles and short stories will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s letom

PROSVETA

2557-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (June 20, 1946), poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poslana naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne uide.

138

Glasovi iz
naselbin

Piknik Slovenske šole S. N. D.

Cleveland, O. — Po dolgi in

precej občutni zimi je vendar

končno nastopilo poletje. Spo-

mladi itak nismo opazili, ker je

bilo vedno neprijetno in hladno

vreme. S toplimi dnevi, ki smo

jih končno deležni v krasnem ju-

nijju, se vsako nedeljo ogleduje-

mo, kam bomo šli. Vsako nede-

ljo se vrači večje število druš-

venih piknikov in izletov v nara-

vajo, da si človek lahko poljubno

izbere, kjer misli, da bo s svojo

navzočnostjo največ koristil ide-

ji, okoli katere se narod zbira.

Eden najvažnejših izletov v

poletju je brez dvoma piknik

Slovenske šole Slovenskega na-

rodnega doma na St. Clair Ave.

In ta piknik se letos vrači v nede-

ljo, 23. junija na Močilnikar-

jevi farmi, kot vselej prej. V

nedeljo je torej dan, ko bi mor-

ali priti vsi clevelandski Sloven-

ci na plan in se pridružiti tej na-

rodno velepomembni ustanovi.

Slovenska šola je s 1. junijem

letos zaključila 16 letnih sezon

pouka v slovenskem jeziku. V

teh letih je mnogo učencev in u-

čenk obiskovalo razrede, od ka-

terih je danes že precejšnje šte-

vilo tudi očetov in mater. Več

ali manj so se ti učenci okori-

stili s poukom, ki so ga zajema-

li v Slovenski šoli. S sigurno-

stjo lahko trdim, da je Sloven-

ska šola mnogo koristila našim

društvom in domovom, ker je

dosledno budila in vzdrževala

vsa ta dolga leta narodno zavest.

Pletja je vez, ki družijo stare

in mlade, ki družijo stare in

mlade in slovenska društva, domove

in druge ustanove. Stori la je,

kar se je v skromnih in danih

razmerah moglo storiti za poži-

vljenje in ohranitev slovenske

ga jezika in narodnih običajev.

Učenci Slovenske šole so

predstavili na dru SND šte-

vilne krasne igre in razne druge

zanimive točke v teh letih. Z

njimi je mladina ponovno in po-

novno dokazala, da je sposobna

in voljna nadaljevati naša zapo-

četa dela na kulturnem in dru-

gih poljih. Slovenska šola je u-

stanova, ki je mnogo pripomo-

gla k temu, da se naši mladi a-

meriški Slovenci ne stramujejo

nikjer in pred nikomur javno

povedati, da smo — Sloveni.

Ponočni so na vse, kar ima-

mo dobrega in lepega v naših

društvih in raznih domovih, pa

tudi mi smo lahko ponosni na

našo mladino, ki v veliki večini

ubira prave korake in se pridno

uvlečevala v ameriškem jav-

nem življenju v vseh mogočih

panogah.

To naše stremeljenje, ki ga vr-

ši Slovenska šola SND na St.

Clair Ave., pa potrebuje tudi ne-

kaj moralne in finančne podpo-

re od strani naroda, da moremo

nadaljevati s koristnim delom.

Zato Slovenska šola priredi let-

no po en piknik, ki je posvečen

mladini in na katerega poset se

vabi slehernega zavednega Slo-

venca in Slovenko iz Clevelanda

in okolice, ne samo stare uče-

ncev, ker ti že storijo po večini,

kar veleva jim srce. Piknik Slo-

venske šole bi moral posetiti

vsakdo, ker gre res za koristno

stvar. Naš narod je zgradil od

sedaj že mnogo lepega in korist-

piknika, da ste še vedno pripravi-

ljeni nekaj žrtvovati za dobre

namene.

Povedal sem že, da se piknik

Slovenske šole vrači v nedeljo na

Močilnikarjevi farmi. Prične

se že ob 11. uri dopoldne. Go-

spodinjaki odesk SND ima v o-

skrbi kuhinjo, same dobre stva-

ri, s katerimi se vsak krulječi

želodec zadovolji. Vrle žene in

dekleta že sedaj pripravljajo

stvari, s katerimi bodo na go-

stoljubljen, slovenski način po-

stregle vse goste, ki se boste pri-

njih zglasili. Poznana tripera-

na detelja od društva Lunder-

Adamič stev. 20 SSPZ, Krist

Stokel, Anton Wapotič in Wil-

liam Candon, bodo natakari in

vam bodo postregli z okrepčujo-

čo hladno pijačo; pa ne samo ti,

tam bodo istotako še drugi na-

ši pridni natakari, zastopniki

raznih društev v Prosvetnem

klubu, ki bodo istotako postregli

vsem na prav prijateljski način.

Za vse bo preskrbljeno, da se bo-

mo vsi dobro zabavali in obe-

nem bomo nekoliko pomogli bla-

gajni Slovenske šole.

Za ples bodo igrali fantje Ed-

die Zajzevega orkestra, ki so že

dobro poznani, dasi so še mladi,

po svojem izvrstnem igranju, ki

ustreza vsem, mladim in starej-

šim.

Družina Stefanič s 1426 E.

172nd st. je poklonila Slovenski

šoli dvoje prijaznih četveronož-

nih živali, ki jih bomo oddali

srečnemu posetniku piknika. Ve-

likodušni družini se Prosvetni

klub in direktorij SND iskreno

zahvaljuje za dar. Pričakujemo

tudi nekaj potic, kot je že obi-

čaj iz prejšnjih let, da jih bodo spe-

kle dobre mamice in gospodnje

v korist šoli.

Za prevoz na piknik smo na-

jeli velik bus od The Cleveland

Railway Co., kjer je sedežev za

40 odraslih ljudi — otrok gre-

notri še dosti več. Prevoz na o-

be strani bo 25c za odraslene;

za otroke, ki zavzamejo sedeže

10c; učenci Slovenske šole, v ko-

likor se ne odpeljejo s privatni-

mi avtomobili, bodo vožnje pro-

sti. Bus pride pred SND na St.

Clair Ave. ob 12:30 popoldne in

odpelje ob 12:45. Glejte, da bo-

ste točno na mestu, da ne zamu-

dite, ker bus ne bo čakal na po-

sameznike. Bus odpelje s far-

me ob 7. uri zvečer in razdvoji

ljudi pri SND na St. Clair Ave.

Priporočljivo je, da si rez-

virate prostor na busu vnaprej

in tako sodelujete z vodstvom

piknika; to vladetega, ker če bi

se priglasi več ljudi vnaprej

kot jih more iti v en bus, bi na-

jeli še drugi bus. Zato priporo-

čam, rezervirajte si vožnjo na

busu do petka, 21. junija, zvečer,

potem ste lahko gotovi udobnega

sedeža na obe strani. Zglasite

se ali telefonirajte v urad SND

mr. Johnu Tavčarju, kjer boste

lahko dobili vsa pojasnila in vo-

žnji listek.

V slučaju, da bi bilo deževno

vreme, da nikakor ne bi kazalo

obdržati piknik na farmi, se bo

isti vseeno vrnil v prizidku in

avditoriju SND na St. Clair Ave.

Zato bodite pripravljeni za pik-

nik Slovenske šole v nedeljo, pa

naj se isti vrši kjerkoli. Na vi-

denje!

Erazem Gorshe, tajnik

Prosvetnega kluba SND.

O delu in običajih

Jenners, Pa. — Delavske raz-

mere so tukaj zelo slabe. V me-

sestju imajo so delali samo pet dni.

Eno majno so zaprli, ena pa še

obratuje. Da so vsi delavci osta-

li na delu, so jih premestili iz

zaprte majne v tisto, ki še obra-

tuje. Nekatere so razdelili na

dnevni, druge na nočni shift. Če

zaslužijo za kruh, se kompanija

ne briga; enostavno najprvo

vzame za rent in tako nam ni

treba iti po plačo na plačilni

dan. Že prej niso skoro nič za-

služili, sedaj pa še manj, ko so

drug drugemu na poti, kadar de-

lajo, to je dva ali tri dni na te-

dne. To ni samo tukaj, tudi dru-

gi premogovniki slabo obratuje-

jo v okraju Somersetu. V Je-

romu še najbolje obratuje in mi-

slim, da še tudi v Tire Hillu po

tri ali štiri dni v tednu.

Zmiraj čakam in gledam v

Prosveto, če se bo kdo oglašil z

dopisom iz tukajšnje okolice, pa

ni nič. Mislim, da je več takih

ko sem jaz, da raje čitajo ko pi-

šejo.

V nedeljo, 2. junija, smo se

peljali na Enkny, to je blizu

Grayja, Pa., kjer je sedež druš-

va 310 SNPJ. Tam je nekaj slo-

venskih družin in tudi še pre-

cej napredni so. Šla avta, če bi

dobila kakšnega naročnika na

Proletarca, ker moj mož je za-

stopnik tako na eno oko. Mislim,

da se jih bo tam dobilo en par.

Ljudje bi se radi naročili, ali ni

denarja. Mislim, da je takih do-

stov po Ameriki. Dobila pa avta

naročnika na Prosveto, in sicer

Franka Podlogarja. Tudi on i-

ma izanko za ženo, Ledejevo Mi-

čko iz Iške vasi pri Igu. Prav

fajn sta oba v vseh ozirih. Ma-

ry je tako španca, da bi kmalu

od smeha počla. Poznam jo še iz

Barbertona, kjer smo živeli sku-

pa na Bolivar rd. Mislim, da

jih tudi Barbertonci dobro po-

znajo. Blizu njih živi tudi John

Udovich in par drugih pečlar-

jev. Mislim, da se bo John v

kratkem naročil na Proletarca

in Prosveto, ker rad čita. Upam,

da bo čital ta dopis, ker vem, da

Mary ni tako škopa, da bi mu ne

dala Prosvete prebrat.

Tam smo se precej časa zamu-

dili, ker smo bili skupaj sami

"ta španci". Tudi mojemu mo-

žu ne zmanjka okroglih. Z nami

je bila tudi dobro znana Mary

Hočevar iz Mogadorja, O. Ona

je sedaj tukaj na Acosti. Doma

je iz Kota pri Igu — Sivčeva

Micka. K nam pride večkrat in

tako je šla z nama na Enkny.

Spoznali sva se iz dopisov v Pro-

sveto. Prišla me je večkrat obi-

skat in tako ostala tukaj, ker je

boljši zrak in se tudi fajn poču-

ti. Zrak v teh hribih ji precej

ugaja. Noči so tukaj hladne, po-

dnevni je sicer vroče, toda ne ta-

ko ko po mestih.

Dne 8. junija smo imeli tudi

goste iz Vestaburga — druž-

ino Sitar, njeno sestro Pavlo in

Balohovo družino. Videla jih ni-

sem že sedem let. Pred več leti

so živeli v bližnji Petoriji. Vsi

so člani jednote. Svidenje je bi-

lo veselo, a ločitev je bila bolj

težka. Pogovorili smo se o več

stvareh. Mary Baloh je tudi čit-

ateljica Prosvete, na katero je

naročen njen mož. Tako čitata

tudi moje dopise. Rada bi videla,

da bi se Mary oglašila v Prosveto

z dopisom.

Sitarjevi so naši stari prija-

telji. Z mojmo možem sta bila

skupaj na hrani pri mrs. Dre-

melj na Hysoti. (Kakor sem sli-

šala, sta tudi oba eno dekle lju-

bila, a nazadnje je ni noben do-

bil. Da ne bo nihče užaljen, naj

Novice z starega kraja

Slovenije

Tridesetletnica pisateljevanja
Ivana Albrehta

Te dni praznuje pesnik in pisatelj Ivan Albreht tridesetletnico, kar je prišel objavljati svoja leposlovna dela. Bil je tedaj še dijak gimnazije v Ljubljani. Prišel je kot pesnik, pozneje tudi kot prozaist in se po svetovni vojni popolnoma posvetil pisateljevanju. V teh tridesetletjih je izšlo 22 njegovih knjig: pesniških zbir, 22 istic, novele, povesti, romanov, mladinske poezije in proze ter mladinskih iger. Mimo tega je sodeloval skoraj pri vseh leposlovnih časopisih, mladinskih listih ter tednikih in dnevnikih. Kot prozaist se je uveljavil zlasti v ljudski povesti, v mladinski prozi se je pa naslanjal na narodno blago. Rojen je bil 7. maja leta 1893. v Hote-drišci. Po končani gimnaziji je študiral nekaj časa na grški univerzi, toda sredi študiranja je izbruhnila svetovna vojna, ki ga je pripeljala na italijansko fronto, kjer je bil ranjen ter nazadnje celo kot invalid odpušen.

Smrtna nesreča na cesti

Na cesti med Novo cerkvijo in Višnjo vasio pri Celju se je zgodila smrtna nesreča. Hlapec Franc Šip, uslužben pri posetniku Francu Zagarju v Škofiji vasi pri Celju je peljal z desimi naložen voz od neke žage nad Novo cerkvijo. V bližini Višnje vasi se je voz po nesreči zvrnil na rob obcestnega jarka in pokopal pod seboj Šipa. Zdrabilo mu je glavo in stisnilo prsni koš. Nesrečni hlapec je bil na mestu mrtve.

Ali je bila podražitev tobaka potrebna?

Kadilke je neprijetno presenečila vest, da se je naraščajoča draginja spravila tudi nad cigarete. 14. aprila popoldne so se vse vrste cigaret znatno podražile. Do treh najboljših vrst se je cena dvignila pri komadu za 5 par ali pri škatlici za en dinar, zadnje tri najboljše vrste pa so se podražile pri komadu za 10 par ali za 2 din pri škatlici.

Kaj je napotilo našo monopol-

sko upravo, da je, spet povisala cene, nam ni znano. Kakor pri sladkorju, cementu, žitu in podobnih življenjskih dobrinah, tako je podoba, da je slednjič padel tudi tobak v klešče naše "modre gospodarske politike," ko dobi naš državljani naš cement, naše žito, naš sladkor za mejami ceneje kot doma. Sedaj bo to tudi pri tabaku. Nič ne zaležejo opomini in tožbe. Pri nas je najprej vse drugo, potem dolgo nič, in šele nato — konsument! Malo verjetno pa je, da si je monopolna uprava s podražitvijo storila kdove kako imenitno uslugo. Zakaj tudi kadilska strast ima svoje meje, ki odpovedo pri praznem ali raztrganem žepu in pri sedanjih plačah.

K tragičnemu dogodku v Hrastniku

Inž. Emanuel Zelinka, ki je v kemični tovarni v Hrastniku ustrelil delavca Viljema Gačnika, je po storjenem dejanju izginil. Zvečer pa ga je orožništvo izsledilo in aretiralo. Oddan je bil v zapore okrajnega sodišča v Laškem, od tam pa okrožnemu sodišču v Celju. Storilec je tujerodec iz Sudetov. V isti tovarni je uslužben tudi še njegov brat, ki je istakotno sudetski tujerodec in tuj državljani.

Argentina odpravlja pošto za Evropo

Jugoslavija se zanima za razvoj vojne

Belgrad. — (JK) — Kakor poroča De La Plata Bureau, je vlada argentinske republike v Buenos Airesu vsled sedanjega vojnega stanja v Evropi odredila, da pojde odsej naprej vsa pošta, zlasti pa ona za srednjo, južno in južnovzhodno Evropo preko sovjetske Rusije. Odpravljala se bo z italijanskimi in drugimi razpoložljivimi parniki. Na to se opozarja posebno vse jugoslovanske izseljence v Južni Ameriki.

Poročila o bojih v Franciji vzbujajo jako veliko zanimanje v jugoslovanski javnosti. Prav tako se javnost zanima za razvoj dogodkov v Sredozemlju, odkar je Italija stopila v vojno, na zadržanje Rusije in Turčije. Tu prevladuje mnenje, da je rusko javno mnenje proti vsakemu presežanju na Balkanu. Ker je jugoslovanski narod zadostno poučen ter se zaveda svoje nevtiralnosti, se tudi vsi dogodki presojajo trezno in javnost je povsem hladnokrvna. Glede nevtiralnosti se ve, da jo bo Jugoslavija branila, pa je verjetno, da se vsled tega zanimanje našega sveta tudi najbolj vzbuja za dogodke v okolici pri drugih državah.

Zagreb. — (JK) — Na ime dr. Vladka Mačka, podpredsednika vlade, in skozi Prvo hrvatsko štedionico v Zagrebu, je dospela vsota \$531. Ta denar pošilja hrvatski izseljenci v Chicago v imenu hrvatskih društev v Ameriki v pomoč bratom v domovini. Dr. Maček se je v posebnem pismu, poslanem preko g. Mihajla Smetka, ki je to vsoto odposlal, zahvalil v imenu vseh tistih, katerim bo ta pomoč v prizadetih krajih prav prišla.

Zakoni o odškodninah za delavske nezgode

Vseh 48 držav razen dveh (Arkansas in Mississippi) imajo postave o odškodninah za delavske nezgode (workmen's compensations). Glavna svrha teh zakonov je izplačevanje odškodnin delavcem, ki so dobili poškodbe na delu, oziroma njihovim družinam za slučaj smrtne nezgode brez ozira na vprašanje, dali je nezgoda nastala vsled njihove nemarnosti. Zakoni posrednih držav pa se jako razlikujejo med seboj, toliko glede zneska odškodnine kolikor glede obveznosti delodajalcev, upravljanja zakona itd.

Zavarovanje delavcev proti industrijskim nezgodam

Odškodnine se zagotavljajo potom zavarovanje delodajalceve obveznosti. Zavarovanje se vrši potom privatne zavarovalne družbe ali državnega sklada (state fund). Ako je delodajalec v stanu prevzeti risk za nezgode, se dovoljuje tudi samo zavarovanje.

V državah California, Illinois, New York, Wisconsin in enajstih drugih državah je zavarovanje delavcev obvezno; v drugih je prostovoljno, tako da je delodajalec dano na razpolago, da se zavaruje ali prevzame sam risk plačevanja odškodnin.

Kompensacijski zakoni po navadi ne pokrivajo vseh služb. Ljudje, upošani v poljedelstvu in hišnih službah, so splošno izveti. Večina držav določa odškodnine za poškodovane nedolžne in v 13 državah je odškodnina za nje večja. Federalni nastavljenici, pristaniški težaki (longshoremen), člani CCC in religiozni delavci prihajajo pod federalni kompensacijski zakon.

V 28 državah so delodajalci, ki imajo manj kot nekaj število delavcev, izveti od zakona. Na primer v državah Colorado, New York, New Mexico in Rhode Island je zavarovanje obvezno le, ako ima delodajalec 4 ali več delavcev. V 7 državah so izveti delodajalci, ki imajo manj kot 3 delavce in v 8 državah oni, ki imajo manj kot 8 delavcev.

Strokovne bolezni

Izvirno ni nikakr država določala odškodnine za onesposobljenost, ki je nastala vsled bolezni, ki so posledica dotičnega dela, takozv. "occupational diseases". Sedaj pa se vsi zavedajo, da zaščita delavca proti tem strokovnim boleznim je ravno tako važna kot ona proti nezgodam. 30 držav, vtevši California, Illinois, Indiana, Michigan, New Jersey, New York, Ohio, Pennsylvania in Wisconsin, sedaj določa odškodnine za vse strokovne bolezni ali pa vsaj za nekatere posebej navedene.

Odškodnine za slučaj smrti

Tudi v tem pogledu se zakoni posrednih držav jako razlikujejo. V državah Arizona, Nevada, New York, Oregon, Washington in West Virginia zakon določa plačevanje odškodnin plačil vdovi do 3 mrti oziroma do zopetne poroke in otrokom do gotove starosti. Druge države omejujejo celotni znesek odškodnin. Zopetna poroka v splošnem ustavlja nadaljnja plačila.

Člani kitajske mladinske organizacije grade cesto v pokrajini severne Kitajske.

vdovi, ali nekatere države določajo enkratno globalno plačilo v takem slučaju.

Odškodnine za onesposobljenost

Odškodnine za poškodbe, ki so povzročile stalno ali začasno onesposobljenost, so dvojne vrste — plačevanje odstopka izgubljene plače in plačevanje za določeno dobo v slučaju nekaterih posebnih poškodb. Na primer v slučaju, da roka postane nerabljiva od ramena dol, se kompenzacija plačuje za 208 tednov v državi Colorado, 225 tednov v Connecticutu in 312 tednov v New Yorku. Plačila za izgubo enega očesa trajajo od 100 do 250 tednov. Za izgubo vse noge ses plačuje za 190 tednov v državi Illinois, 288 tednov v New Yorku in 500 tednov v Wisconsinu.

V slučaju stalne popolne onesposobljenosti se plačujejo do smrtne poškodninska plačila — od \$5 do \$25 na teden — v 17 državah. V drugih državah je odškodnina omejena na skupen maksimum, ki sega od \$5000 v državi Indiana do \$10,000 v državi Minnesoti.

Vse države, razen Oregona, določajo gotovo čakalno dobo po poškodbah, predno nastane pravica do kompenzacije. Ta doba traja od 1 dne do 14 dni, večinoma pa zrna en teden. Tedenske odškodnine so odvisne od delavčeve plače. Zakoni pa določajo gotov minimum in maksimum. V vseh državah se mora dati zdravniška oskrba poškodovanemu delavcu. Tudi v tem pogledu je različno po državah.

Odvisni člani družine v inozemstvu

Noben kompensacijski zakon ne dela nikake razlike med državljani in inozemci, pač pa se večinoma napravila razlika, kar se tiče članov družine umrlih delavcev, ki živijo v inozemstvu. Le petorica držav ne dela nikake izjeme — Connecticut, Minnesota, Ohio, Tennessee in Texas. Druge države dajejo manj odškodnine takim inozemcem in nekatere države, med temi Pennsylvania in West-Virginia, sploh izključujejo inozemske sorodnike izven Amerike. — F.L.I.S.

Nacijska zagotovila turški vladi

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vo, ako bo Turčija upoštevala njegov nasvet. Mandat nad Sirijo ima Francija.

Turki amatirajo Italijo za sovražnico. Če bi njene čete vstopile v Sirijo, bi bila Turčija v nevarnosti, Turčija bo obdržala svez z Veliko Britanijo, toda ostala bo pasivna. Ako bo Velika Britanija zmazala, bo Turčija še vedno njena zaveznica, toda v odločilnem momentu si ni hotela nakopati jeze Nemčije, Italije in Rusije.

Znano je, da sta Hugh Knatchbull-Hugessen in Rene Massigli, poslanika Anglije in Francije, pozvala Turčijo, naj napove vojno Italiji, ko je slednja posegla v konflikt na strani Nemčije, kar pa je odklonila. Na to nanašajoča se poročila je turška vlada zanikala.

Prejnjša poročila, prihajajoča iz turških virov, da je sovjetska Rusija izvajala močan pritisk na Turčijo, so bila, kar se je sedaj pokazalo, neresnična. Kolikor je znano, ni Turčija dobila nobenega pojasnila iz Moskve na svoja vprašanja glede stališča Rusije.

Ljubica cesarja Franca Jožefa je umrla

Katarina Schrattova je bila dolga desetletja nekronana cesarica stare monarhije

Znana dunajska igralka Katarina Schrattova je umrla na Dunaju v 87. letu starosti. Ni bila znana samo kot velika umetnica Burgtheatra, temveč po svoji vlogi, ki jo je odigrala v monarhiji kot ljubica cesarja Franca Jožefa I. Svojo gledališko kariero je začela v mestnem gledališču v Badenu, nekaj časa je nastopala v Berlinu, dokler ni postala članica dunajskega Burgtheatra. Leta 1909 je podala ostavko. Bila je ena izmed redkih osebnosti, ki ji je bila mayerlinška tragedija znana do vseh potankosti. Ne ve se, če je zapustila kakšne beleške o teh poednostih. Po zlomu Avstrije so ji ameriški izdajatelji knjig ponudili velike vsote za njene spomine, toda bivša cesarjeva ljubica je odklonila vse. Vendar so mnjenja, da "Memoarji Katarine Schratte", ki so kasneje izšli, vendarle potekajo od nje.

Rodila se je Schrattova 1855 v Badenu. Vzajala se je v samostanu Duehrenu ob Renu, kasneje v deklškem penzionatu v Koelnu.

Lepo dekle je bilo zaljubljeno v življenje, sanjnila je o bodočnosti in pričakovala od nje nekaj posebnega. Po dovršenih srednješolskih studijah je znalo na gledališke deske, kjer je dobila takoj močne začetnike in zagovornike. Imela je na sebi nekaj simpatičnega, privlačnega, kar ji je tudi pomagalo, da je na dan 24. aprila 1879 premagala cesarjevo srce.

Franc Jožef je tedaj slavil z Elizabeto srebrno poroko. Obiskala sta gledališče Lauben, kjer so dajali "Sen kresne noči." Katarina je morala izgovoriti temperamentni patriotski prolog. Bila je zelo razburjena, ko je sedel pred njo sam vladar s cesarico. Končala je temperamentno, vladarja sta ji poskala. Franc Jožef se ji je po starem običaju zahvalil. Ni slutila, da ji je ta dan postal usoden za življenje.

Leta 1884 je nastopil odločen preokret v njenem življenju. V ischlu je bila dobrodelna prirediteljica. Bujno pozdravljen je zasedel svrno ložo tudi cesar. Med cesarsko himno je pristopil nekdo k Schrattovi in ji pošepešal: — Za Boga, pridite takoj v garderobo, glavna igralka je zbolela, morate jo nadomestiti.

Mlada igralka je pohitela v garderobo. Naglo se je preoblekla in našminkala. Odigrala je eno svojih najlepših vlog. Cesar ji je navdušen dolgo poskalo. Katarina je občutila njegov pogled, poln simpatij.

Naslednjega dne je nekdo potrkal na njena vrata. Vstopil je lakaj v sijajni opremljeni in ji ponudil šopek cvetja cesarja Franca Jožefa. To je bil prvi znak velike kasnejše ljubezni.

Po tem dogodku se je zdelo, da je Franc Jožef pozabil nanjo. Leta kasneje jo je videl cesar v moravskem Kremziru, kjer se je sestel z Bismarkom in ruskim carjem Aleksandrom III. To srečanje je pa bilo usodno. Na-

stopili so med njima odnosi, katerih intimnosti je odnesla pokojna v grob. Dunaj je kmalu zvedel za vse, nastajale so anekdote, Schrattova je postala druga cesarica.

Cesarica Elizabeta je kmalu zvedela za preveliko nagnjenje svojega soproga. Plemenita, kulturna pa nesrečna žena v zakonu se je prav za prav radovljala tega, da je našel njen mož svetlo točko v življenju. Poznala je Schrattovo, da lahko cesarja razvedri. Ni je sovražila, zahvalila se ji je celo, da je izpolnila vrzel v cesarskem življenju.

Franc Jožef je po nekaj letih skoraj vsak dan obiskoval Schrattovo v njeni vili. Tu je, pretresen po Maksimilijanovi, Rudolfovi in Elizabetini usodi doživel najlepše trenutke svojega življenja. Schrattova ni cesarjevega zaupanja nikoli izkoristila, v njenem domu je bil vladar rojen vseh dnevnih skrbi. Po njegovi smrti se je umaknila v samoto, zadnje se je pojavila v javnosti 1934, ko je sodelovala na razstavi dunajskega tiska. Zdaj se je poslovilo od sveta bitje, ki je imelo vsak dan upogled v razpadanje stare monarhije, ter poznalo cesarja, ki je nad pol stoletja vodil usodo narodov podonavske države.

Amerika naj odpre svoje luke zaveznikom

New Haven, Conn., 19. jun. — Henry L. Stimson, državni tajnik v administraciji predsednika Hooverja, je predlagal, naj Amerika odpre vse svoje luke britskim in francoskim bojnim ladjam in parnikom. V svojem govoru po radiu je Stimson dejal, da uspešni nemški letalski napadi na angleške pomorske baze lahko poženejo bojne ladje s Atlantika in s tem zlomijo silo bojne mornarice.

Poljska vlada se umaknila v Anglijo

Bordeaux, Francija, 19. jun. — Poljska vlada, v izgnanstvu v Franciji, se je preselila v Anglijo, se glasi naznanilo. Zupustila je Francijo, da bo lahko še nadalje reprezentirala poljske interese, kjer sploh je še mogoče. Druga vest se glasi, da se je tudi belgijska vlada umaknila v Anglijo.

Politik je ustvaril našo zemljo

Najboljše smešnice pripovedujejo Škoti. Najkrepkejšje pripovedujejo iz židovskih ust. Pripoved anekdote pozna lorda angleške zbornice ali pa francoski parlament. Iz slednjega je tudi dogodek, ko so se pogovarjali poslanec, kirurg, arhitekt in politik o ustvarjenju sveta.

Kirurg je dejal: — Bog bi sploh ne mogel ustvariti zemlje, odnosno človeka, če bi ne bilo kirurga. Saj je Eva vendar nastala iz rebra, ki ga je Bog vzal Adamu.

Arhitekt se je odrezal: — Brez arhitekta bi ne mogel Bog v šestih dneh ustvariti sveta. Brez njega bi ne mogel iz kosa sestaviti vrsto rastlin in živali ter urediti zemeljskega lica.

— In kaos, je navdušeno pripomnil politik, kdo je pa tega ustvaril? ... To smo bili mi! ...

NA PRODAJ JE

tri stanovanjska, štiri sobna, iz opake sidraha hiša. Hravost in van obzidi. Zaprt porč. Zmerna cena. Oglejte se pri lastniku na 2635 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

V senci albarskih planin

Prigoda slovenskega vojaka v Makedoniji

Spisal Ivan Jontez

III. Janez se seznanja z Debrom

Janez in njegovi tovariši so bili pridržani četrti stotniki, ki je bila nastanjena v neki privatni enonadstropni hiši iz surove, na soncu posušene opeke. V mestu sta bili samo dve majhni pritičnici kasarni, v katerih je bilo prostora za dve stotniki. Vsi drugi oddelki izredno močne debarske garnizije so bili nastanjeni po zasebnih hišah, ki bi bile inšar najbrže prazne in ki so si sličile kot jajce jajcu: enonadstropne, iz surove opeke, z opečno streho in vsaka obdana z zidom. Stale so večinoma v ozkih, vijugastih ulicah, tlakanih z debelimi okroglimi kamni. "Tlak za divje koke!" je presodil Janez. "Mestne gospodinjice v svojih visokopetnih čevljičih bi si tu kmalu polomile noge in še rebra zraven..."

Nova "kasarna" Janezu ni ugajala. Sobe, ki so bile že prej pretesne za stotnike, so bile zdaj, ko je bila stotnika povečana, dvakrat pretesne. Fantje so morali poriniti skupaj po dve postelji, da so ležali počez — po šest na vsakem takem zasilenem ležišču. Toda to še ni bilo vse, kar je Janez že prvi večer v Debru dražilo, da je gledal kot huda ura.

Preden so legli, so si vojaki morali umiti noge. Nekdo je prinesel vrč mrzle vode ter je zili v pločevinasto posodo, ki je nato začela romati od vojaka do vojaka. Ko je prišla posoda do Janeza, je bila voda v nji črna in gosta. Janez se je prijel za nos ter z nogo odrinil posodo od sebe.

"Umij si noge!" je tedaj zavpil nad njim službojuči podčastnik, ki ga je bil opazoval.

"V tej gnojnici?" se je Janez uprl. "Saj nisem prašič!"

Podčastnik se je razrdil. "Mater ti..." je siknil nečedno srbohrvaško kletvico ter se s pasom v roki grozeče postavil pred Janeza. "Da si takoj umij noge, sicer..." Kretanja, ki jo je napravil z roko, v kateri je držal pas, je bila preočita, da bi mogel Janez biti v dvomu.

Janezovi tovariši so gledali napeti prizor v plašnem pričakovanju nečesa hudega, le Črnič se je škodoželjno smehljajal.

Janez je počasi vstal. Njegove oči so mirno, brez strahu zrlje v podčastnikove od srda krvave oči. "Podnarednik!" je zamolklo spregovoril: "večraj in danes smo prehodili šestdeset kilometrov in noge nas pečejo... O da, v mrzli vodi bi se tudi moje noge izvrtno počutile, to mi lahko verjameš... V čisti vodi, ne v gnojnici! V gnojnici pa si jih ne bom izpiral!" Potem je s pogledom pokazal pas, ki ga je podčastnik grozeče držal v roki. "Vojaki zakonit prepušča strojenje vojaških koč... Za kršitelje te določbe je določena kazen..."

"Ti..." Podnarednik je besno zaklel, toda roka s pasom mu je omahnila k hlačnici. "Na raport te bom dal!"

Janez pa mu je kljubovalno odgovoril: "Saj drugače se bom sam javil ter se pritožil..."

Podčastnik je bil razorožen. Z grožnjo: "Te bom že še naučil..." je surovo preklinjajoč zapustil sobo.

Janezovi tovariši so se oddahnili. "Dobro si se mu postavil po robu!" so ga hvalili. Samo Črnič je molčal in bil je mrk.

Kmalu na to se je začet nov cirkus. Komaj je ugasnila petrolejka na mizi, že je nekaj začelo šumeti in fantje so se začeli nemirno premetavati po svojih ležiščih, se praskati

in pridrušeno kleti. Bile so stenice, ki se bile prilezle iz svojih skrivališč v stenah in stropu ter v legijah napadle utrujene vojake. Izpod stropa so padale, kakor bi deževalo.

Premetavanje po ležiščih ni dolgo trajalo. Drug za drugim so se trpinčeni vojaki preselili na dvorišče, kjer so polegali po tleh ter se zavili v svoje koce. V sobi je ostal samo Janez, čigar kri očitno ni dišala steničji nadlogi. Če je katera izmed njih padla nanj, je hitro zbežala, kakor bi bil fant strupen. Da so bile še uši takega mnenja o njegovi krvi, bi bil Janez prespal noč kot ubit. Toda uši so ga nekajkrat zbudile.

Zjutraj ga je moštvo stotnije pozdravilo z neprikritim občudovanjem. "Junak, da malo takih!" so menili. "Fant od fare! Ne boji se surovih podoficirjev niti krvočelnih stenic!" In še tisti dan so zvedeli tudi pri drugih stotnijah, da je dobila četrta stotnika korenjaka, ki se ne boji ne vruga ne birača. Janez si je sprito tega zadovoljno vihal rumene brčice.

Z Debrom se je počasi sprijaznil, ker mu pač ni kazalo drugega. Čez nekaj tednov je pisal prijatelju Petru, ki je bil njegov drug pri tihotapljenju avstrijskega saharina:

"Misli si, da stojiš na obznanju ilovnatih ravnin, ki je še najbolj podobna rdeči pušavi, obrnjen proti severu. Za teboj je nekaj kilometrov ravnine, ki se nato spušča v ozko dolino reke Radike. Na tej strani reke je po bregu dolga vrsta precej čednih vinogradov, na drugi strani so pa razorane ilovnate gore. Radika je čista, mrzla in deroča, kakor Sava na Gorenjskem. Na desni spet malo ravnine in potem gorovje. Na levi pa najprej opaziš razpokano rdečo njivo, iz katere štrli več tucatov lesenih križev, zasajenih v kupčke rdeče ilovice: debarsko vojaško pokopališče. Nič kaj prijetno mi ni pri srcu, kadar ogledujem ta žalostni prostor. Neka brezupna otožnost trepetja v zraku nad njim. Tu bi ne bil rad pokopan, čeprav ti je po smrti navsezadnje vse eno, kam te zagrebejo... Potem sledi ravnina, obraščena z redko trdo travo (koprive ne marajo te zemlje), nekaj kilometrov od tebe se pa ravnina spušča v precej široko dolino Črnege Drima, ki je tu na široko razliti in plitev. Tam, v dolini je prijaznejše, zelenja ne manjka in vidiš tudi koruzna polja. Tudi sladkih dinj bo kmalu v izobilju... Onostran Črnege Drima zapirajo obzorje mrke albarske gore.

Zdaj pa pogled predse! Najprej ugledaš mogočno gorsko kopo: planina Krč. Ob vznožju gore opaziš par sto hiš, iznad katerih štrli v zrak pet minareto in zvonic pravoslavne cerkve. To ti pove, da je pred teboj staro turško gnezdo, ki pa od daleč ni videti napačno, rajši slikovito. Toda od blizu je slika drugačna!

Kar vidiš v tem gnezdu so enonadstropne hiše iz nežgane opeke, obplankane z enakimi zidovi, kakor srednjeveške trdnjave, in zanične kolibe. Ulice večinoma ozke, krive in vse prej kot gladke. Glavna ulica, ki deli mesto na dve, me spominja na ciganska taborišča. Gnezdo ima en 'hotel', kjer se shajajo oficirji in domači 'odličniki'. Mnogo več pa ima 'kafan', v katerih ti postrežejo s turško kavo, močnim domačim vinom, različnimi jedmi in, če želiš, tudi z 'dekleti'... (Brez malega same zvenjene cvetke, tudi nagnite, zato se jih ne smeš dotikati, ako želiš ostati zdrav!)

(Dalje prihodnjič)

PROSVETA

Jutri, ker gresta z očetom h Drenovu.

Pomagala mu je zlagati skladovalnico; ko sta prišla v hišo, je bila že tema. Ob luči leščerbe je bila pripravljena večerja. Ančka je nalagala očeta, da je fant delo končal. Lojz se je sicer nejevolno namuznil, a rekel ni nič. Tudi Boštjan je molčal in večerja je potekla v miru. Drugi dan se je navsezgodaj sta se odpravila Tine in njegov rednik. Hodila sta že ego uro, sklonjena pod težkima nahrbtnikoma, ves čas brez besede. Skozi sotesko je držala ozka gaz in hoditi sta morala drug za drugim. Nenadoma je fant, ki je hodil zadaj, začel sojenje za seboj. Ozrl se je in zagledal psa, ki ga je dobil od Matjaže, in je zdaj ves upehan prišel za njima. Ko ju je dohitel, ga je začel tudi Boštjan. Ustavil se je, vrgel puško in nahrbtnik v sneg ter si s pisanim robcem obrišal znoj s čela.

"Ali bova malo počivala?" je boječe vprašal Tine.

"Najprej zapodi to ščene nazaj! Ne trpim, da mi ves čas pleše pred nogami."

Fant je odložil nahrbtnik in s palico odganjal psa. Nekaj časa ga je pes gledal z začudenimi, okroglimi očmi, potem pa je oklevaje odšel po poti nazaj. Ko je izginil za ovinkom, je starec izvelel dva kosa kruha in slanina in manjši del odrinil Tinetu. Tedaj pa iznenada divji pasji lajč preseka tišino in po poti se pripodi pes, goneč pred seboj preplašenega dolgočasa, ki je bog si ga vedi kako zašel v sotesko. Boštjan ga je zagledal in že zgrabil puško, nameril na zajca in sprožil. O se je imel dobre oči stari Boštjan, zadel ga je. Pa še kako! — ponosno se je ozrl na svojo rejenco, tedaj pa se je prestrašil smrtnobleda fanta-vega obraza.

"Ali ne čujete?" je zavpil Tine in pokazal navzgor, kjer je pričelo bobneti. Od strela so se nad njima vrtgale snežne mase, ki so se zdaj valile navzdol, lomeč drevje in skale, in ju bodo zasule vsak čas. Boštjan je videl, da plazu lahko še uide. Če bi dosegel onile previs pod skalo, pa bi bil rošen! Odrinil je Tineta in stekel, kolikor so ga mogle nositi stare, od strahu klekajoče noge. Ko je bil pol metra pred zavetjem, ni mogel več dalje. Prve skale so se prikotalile in stal je kot ukopan od strahu. V naslednjem trenutku pa se je Tine z vso močjo pognal naprej, zaletel se je starem v hrbet, da se je za nekaj korakov opotekel, ravno toliko, kolikor je bilo še treba — in po dolgem telebnju na tla. Desetinko sekunde nato je že pridrvel plaz ko bel hudournik, zagodil se je med stenami in z gluškim bobnenjem zasul vse, kar je mogel. Fin, bel prah se je dvigal v višino kakor dim, vedno nove množine snega so se kopičile in votlo grmenje je pretresalo ozračje. Končno pa je pričelo pojmajati, in ko je strma stena, vsa gola in razrita, zevala v Hudičovo sotesko, je vse naokoli potihnilo in žavalal je grobni molk.

Stari Boštjan je ležal ves omotičen, glavo in prai pod previsom, noge pod plazom. Ko se je zavedel, je odprl oči, a ni mogel ničesar videti. Vsenakoli je bila črna tema in toplo, tako prijetno toplo. Starec se je spet onesvestil. Ko se je drugič zavedel, je ležal na nosilnici, ki sta jo nosila dva sosed. Začuden ju je poklical.

"Matija, Jernej, kaj pa se je zgodilo?"

Ustavila sta se.

"Miren bodi, Boštjan!" je dejal Matija. "Le to ti lahko rečem, da si imel presneto velik čup sreče. Če ne bi bil na pol pod previsom, bi zdajle lahko hozoano pel!"

Boštjan se je še bolj čudil.

"Pod previsom?"

Tedaj mu je ko blisk prišla v spomin ona zadnja strašna sekunda, ko se je že videl polomljenega pod skalami in je iznenada nekdo od zadaj skočil vanj ter ga sunil pod previs.

"Kje je Tine?" je vprašal, boječ se obenem, da bo slišal to, česar se je v tem trenutku bal.

"Za nami ga nesejo," je odgovoril Jernej. "Menda je mrtev."

"Počakajta! Ustavita se!" je obupno zavpil Boštjan. "Videti ga hočem."

Počakali so, da so prišli ostali za njim. Ko je starec pogledal v okrvavljeni obraz dečka, je le

Zvonovi s Kriške gore

Vinko Kristan

Opoldne zvonovi pri Sv. Jerneju niso zazvonili. Kmetje, ki so kopali zemljo širom okrog Kriške gore, so dvignili potne obraze nad puhtečo zemljo in prialuhnilli. Nič! Zdaj je vendar že polodne in na Kriški gori bi moralo zvoniti, v sosedni fari je že. Nič! Pokrižali so se kmetje kot se pokrižajo vsak dan, ko je ura polodne in se na Kriški gori oglašajo zvonovi. Pa zvonovi niso zapeli, ni se razila njihova bronasta pesem čez polja in gmajne. Bilo je tiho in mrtvo, le rahla sapica je pihljala od Kriške gore.

Kmetje so se spogledali. Čemu ne pojo zvonovi na Kriški gori? Kaj takega se ni še nikdar zgodilo! Zvonili so njihovim pračedom, zvonili njihovim očedom, zvonijo njim samim, dan za dnem, leto za letom. Zdaj pa so nenadoma utihnili.

Tudi zvečer se niso oglašili, zato so drugo jutro poslali na goro Jerasovega Marka, da poizve, kaj se je zgodilo. Vrnili se je že opoldne in sporočili, da se je upri cerkvenik Kvacanc in noče zvoniti.

Kaj takega! Upre se cerkvenik in noče zvoniti v slavo in čast Bogu! Vrag ga je zapeljal in postal je prevzetan! Ljudje so se združili nad tako predrznostjo in bili ogorčeni nad cerkvenikom. Sploh je bil ta cerkvenik zadnja leta tako čuden! Govoril je proti temu, govoril proti onemu, govoril proti vsem, z nikomer ni bil zadovoljen. Ne, ljudje res niso razumeli od kod pri njem tolikšna ogorčenost. Le Hobkov študent je dejal včasih v šali, da namerava cerkvenik s Kriške gore prevrtni svet, potem pa se je zasmeljal in nihče ni mogel vzeti njegovih besed resno.

Jerasov Marko je cerkvenika Kvacanc sovražil, zato ga je proglasil pred ljudmi za upornika. Ko pa je videl to ogorčenje nad njim, je priznal, da ni govoril resnice in jim je stvar znova pojasnil.

"Prav za prav se ni upri cerkvenik," je dejal. "Gospod župnik so mu rekli, da ni treba več zvoniti in da lahko gre."

"Kaj? Kaj? Da so mu župnik prepovedali?"

"Dejati so mu, naj se nikar več ne prikaže v cerkvi. Rekli so, da je cerkvenik zanesel pohujšanje v cerkev. Da, in še so rekli župnik, da so njegove ideje hujske kakor najbolj grdo preklinjanje. — Zato ne zvoni več."

"Pa ne bo nihče zvonil?"

"Bo, župnik pravi, da bodo dobili novega cerkvenika."

S tem pa ljudje niso bili zadovoljni. Stiri-deset let že zvoni sedanji cerkvenik Kvacanc, stiri-deset let že pojo po njegovi službi zvonovi dan za dnem, leto za letom slavo in čast Bogu. Prej je zvonil njegov oče in še prej njegov ded. Drugega nočijo, kajti kljub vsemu so ljudje cerkvenika Kvacanc le ljubili. Bil je priazen in ustreliiv, ni bil zahrbtn in ni igral hinavca. Tudi ni zameril, če si mu odmeril manjšo mero pri biri, kadar je bila slaba letina. Sploh: ljudje niso odobraval župnikovskega koraka. Kaj je s tistimi njegovimi idejami, jih figo briga. Zvoni vsak dan ob pravi uri, tudi drugače je reden človek. In to je važno. Ljudje so se postavili na njegovo stran.

Ni pa bil takih misli župnik. Sedanj župnik je pasel ovce na Kriški gori šele eno leto, toda precej je opazil, da pri cerkveniku Kvacancu ni tiste gorečnosti, kakor se spodobi za cerkvenika. Res, da je Kvacanc molil in redno opravljal vse verske dolžnosti, ki jih nalaga mati cerkev; ali po mnenju župnikovem ni bilo v njem tistega verskega

še čakal, da zdaj, zdaj udari božja strela vanj in ga uniči, ker je vedno tako mučil ubožca. Tresoč se roko mu je položil na srce in divje veselje ga je zgrabilo, ko je začutil komaj zaznavajoč utrip.

"Živi! Hvala Bogu! Storite vse, kar je mogoče zanj, rešil mi je življenje!"

Nato se je ves izčrpan zrušil nazaj in zdelo se mu je, kakor da bi olajšan in pomlajen spaval visoko gor nekam v modro februarško nebo!

ognja, tiste velike in zaželjive gorečnosti, ki jo je zahteval novi župnik od svojih ovčic.

Poleg tega je župnik opazil pri Kvacancu še nekaj, kar ga je potrjevalo v veri, da Kvacanc ni dober cerkvenik. Nič ni bilo poiznosti v njem in zelo rad je govoril o nekih pravicah, ki jih imajo baje ljudje in to celo z veliko gorečnostjo. Kot bi cerkvenika to kaj brigalo. Ujel ga je tudi, ko je rekel kmetom, ki so se mu pritoževali nad razmerami:

"Zakaj pa poslušate onega!" Pokazal je proti farozu. "Mislite rajši s svojo glavo!"

To je tudi izbilo zadnji žebelj. Župnik je po popoldanskem opraviilu poklical cerkvenika k sebi in mu dejal, da mu ni treba več zvoniti.

Cerkvenik je bil prvi hip presenečen. Ko pa mu je župnik še enkrat raztolmačil kako in kaj, je vzrožil:

"Da ne bom več cerkvenik?"

"Rekel sem že — ne!"

"No, če ste rekli, ste pač rekli," se je usajal cerkvenik pred župnikom. "Saj vi lahko rečete kar koli in mnogi vam bodo verjeli. Povem vam pa, da bom jaz še vedno cerkvenik tu. Če pa že ukazete, naj ne zvonim... Dobro, pa ne bom, dokler se stvar ne uredi."

Cerkvenik Kvacanc je odšel na sodišče, da si poliče pravice, in tudi ljudje so ga nagovarjali. Kmalu potem je bil poklican na sodišče tudi župnik. Razložili so mu, da cerkvenika Kvacanc ne more odstraniti, ker je pravica njegove hiše do cerkvenika podedovana iz roda v rod in je ta pravica prilasčena z nekimi listinami.

Ko je bila naslednji dan ura polodne, so se po dolgem času spet razmajali zvonovi na Kriški gori.

Poznala moža

Jože se pelje v Rim. Njegova žena mu za pot zavije steklenico konjaka.

— Obljubi mi, Jože, da ga ne boš začel prej piti kakor v Trstu!

— Obljubljam ti.
— Verjamem ti, Jože.
Jože se odpelje. Se en pomaha ženi na peronu. Pa se obrne in prime steklenico konjaka. Ze izvleče steklenico odvijne...
Takrat pa pade iz zavoj stek s pisavo njegove žene.
— Jože, Jože! Kaj si mi petimi minutami oblubil? si ti in kje je Trst?

Gost k sosedu, ki nosi ljo:

— Ne morem razumeti, morete nositi na glavi las koga drugega.

— Ha, kaj pa ti, ki nosiš zabitega ovna na sebi, se od napadeni.

Kratkovidnež

— Kdo pa je ona smešna ska desno od vas?

— To je moja žena!

— Ah! Oprostite! Toda je oni neznosni možak, z d mi uhli, levo od vas?

— To je vaš obraz v zrcalu.

V šoli

Učenka: "Ali je res, go profesor, da je bil vaš oče stit?"

Profesor: "Res je! Zato tudi jaz zdaj goske pasem!"

PALANDECH'S
YUGOSLAV-AMERICAN
RADIO BROADCASTS

Saturday, 3 to 4 P.M.
STATION WHI

CLASSICAL and FOLK MUSIC

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.

TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unifiko delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-69 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto pri prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enako, za člano ali nečlane \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessment \$1.20 na tednik, so jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.20
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... nič

Za Evropo je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Menor Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako izstopil, naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nanamiti upravništvo lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Hudičeva soteska

Stari Boštjan je stopil na prag in potegnil zrak skozi nosnice. Zaskrbljeno se je ozrl proti Hudičevi soteski, ki je ležala zavita v vijoličaste sence. Pokojna in nedolžna je bila videti in vendar je vsako leto na novo terjala svoje žrtve. Strme stene so bile še pokrite s snegom, toda kako dolgo? Zadnje dni se je bilo zjužnilo, sonce že ima svojo moč in kmalu bodo pričele množine snega drsati v dolino. Ondani je plaz zasul Grčarjevega Toneta, ko se je vračal čez strmino, pa ni bilo hudega. Vendar bo treba v prihodnje skrajne previdnosti.

Pot skozi sotesko je vodila k Drenovevi planinski koči, ki jo je Boštjan po pogodbi oskrboval z živili.

"Kako je?" ga je vprašala Mica, njegova žena, ko se je vrnil v hišo.

"Ne bo več dolgo! Morali s bom odpraviti cimprej, preden postane za življenje nevarno. Sel bom jutri zjutraj s Tineto. Kje pa je spet ta potepuh?" Nejevoljno se je ozrl.

"Kaj vem, kje se potika," je zagodnjala Mica. "Odsel je že navsezgodaj, pa ga še ni nazaj. Lojz ga je videl, ko je šel proti Matajki baji."

Boštjan je jezen vrgel kučmo v kot.

"Sita sem že te nadloge!" je nadaljevala žena. "Če bi mi Franca ne poslala vsak mesec teh par krajcarjev, bi ji paglavca že danjaj vrnila. Zakaj pa njegov oče ne skrbi zanj? Seveda, to pride od tega, če gredu kmečke punčare v mesto, potem pa imajo otroka na vratu. Ni čudno, če se je vrgel po materi!"

Pri zadnjih besedah so se odprla vrata, najprej je smuknil skozi nje belolasiast kuza, za njim pa je vstopil fantič desetih let, Boštjanov rejencec Tine. Starec ga je prijel za uho in neusmiljeno stresel.

"Le čakaj, ti bom že pokazal, kaj se pravi bogu in ljudem čas krasti, nadloga nemarna!"

Deček se je skušal izviti želez nemu prijemu, Boštjan pa ga je le še bolj stisnil.

"Povej, kje si bil?"

"Matajki sem pomagal drva sekati," je zajecjal. "Večraj me je prosila, pa sem šel."

"Ta je lepa. Doma lenobo pa se, drugim ljudem gre pa še zastonj delati!"

"Nisem zastonj delal!" je ugovarjal fant. "Podarila mi je psa."

"Kaj nam treba psa, denarja naj bi ti dala!" se je zarežal Boštjan.

"Ko pa sama nič nima."

Mož ga je sunil, da se je opotekel.

"Bomo videli, ali se kaj doseže pri tebi, nepridiprav! Če že tako rad drva sekaš, pojdi ven in nasekaj les, ki ga bo